

Laatst update: 13 oktober 2015

Factsheet: Tyco arrest, reistijd is arbeidstijd voor ambulante werknemers

Tyco arrest 10 september 2015¹

In dit arrest oordeelt het Europese Hof van Justitie dat voor werknemers die geen vaste of gebruikelijke arbeidsplaats hebben en hun werkzaamheden dus elke dag op verschillende locaties verrichten ('ambulante werknemers'), de reistijd van hun woonplaats naar de klant aan het begin van de dag en de reistijd van de laatste klant naar huis aan het einde daarvan, moet worden aangemerkt als arbeidstijd in de zin van de Arbeidstijdenrichtlijn (2003/88). In Nederland is het begrip 'arbeidstijd' neergelegd in de Arbeidstijdenwet. Het arrest heeft rechtstreekse gevolgen voor de uitleg van dit begrip, in de zin dat de voornoemde reistijd ook moet worden aangemerkt als arbeidstijd in de zin van de Nederlandse Arbeidstijdenwet (ATW).

In de WENb en WWb-sectoren betreft het hier bijvoorbeeld de functie van monteur (al dan niet in een wachtdienstrooster), accountmanager en andere buitendienstmedewerkers.

Wat betekent dat voor u als werkgever?

Bij het opstellen van de roosters en het administreren van de werktijd (urenregistratie) zullen de grenzen van de ATW en het Arbeidstijdenbesluit moeten worden gevolgd, inclusief de hier aan de orde zijnde reistijd van huis naar een klus en van een klus naar huis van de ambulante werknemer. De bedrijfsregelingen zullen eveneens moeten worden gecontroleerd en waar nodig aangepast.

Een voorbeeld. Op grond van de ATW geldt dat een werknemer in 16 weken gemiddeld 48 uur per week mag werken. De cao bepaalt dat de standaard arbeidsduur 38 uur per week is. Vijf dagen van twee uur reistijd voor de ambulante werknemer van en naar de klant blijft binnen dit bestek. Reist de werknemer langer, dan wordt de ATW overtreden. Voorheen werd deze reistijd niet meegeteld en werd de ATW niet overtreden.

Wanneer is reistijd geen arbeidstijd?

Reistijd vanuit huis naar de feitelijke werklocatie is arbeidstijd voor ambulante werknemers. Wanneer de werknemer een vaste of gebruikelijke standplaats of werkplek heeft, wordt de reistijd vanuit huis niet aangemerkt als arbeidstijd.

Betekent dit dat reistijd voortaan ook moet worden betaald?

Het Tyco arrest gaat over de specifieke situatie van de ambulante werknemers die geen vaste of gebruikelijke arbeidsplaats hebben en hun werk iedere dag op andere locaties verrichten. Het Tyco arrest ziet daarbij uitsluitend op arbeidstijd en de ATW en niet op de beloning van de arbeidstijd. Het is aan cao-partijen om over de eventuele vergoeding van die reistijd afspraken te maken. In nagenoeg alle WENb-cao's en de WWb-cao geldt de afspraak dat reistijd wordt vergoed in de vorm van compensatie in tijd, voor zover de reistijd meer bedraagt dan één uur per dag.

Het is mogelijk dat de vakbonden zich op basis van dit arrest en het feit dat reistijd als arbeidstijd in de zin van de ATW wordt aangemerkt, op het standpunt stellen dat reistijd onderdeel is van de 'bedongen arbeid' zodat de werknemer recht heeft op loon over deze reistijd. Argument daarvoor is het feit dat de reizen van de werknemers tussen twee klanten wel deel uitmaken van de bedongen arbeid en er niet of nauwelijks verschil is in type reistijd tussen de woonplaats van de werknemers en een klant enerzijds en de reizen tussen twee klanten anderzijds.

De WENb en WWb zien in het arrest echter geen aanleiding om de bestaande afspraken in de cao's (vergoeding in tijd bij > 1 uur per dag) te wijzigen. Naar het oordeel van WENb en WWb is deze gedeeltelijke compensatie nog steeds gerechtvaardigd. Anders dan een werknemer die een vaste standplaats heeft, heeft de ambulante werknemer niet de gelegenheid zijn reistijd te verkorten door dichterbij zijn werk te gaan wonen. Hij is hierdoor mogelijk meer tijd kwijt met reizen dan zijn collega's. Een half uur reistijd enkele reis voor woon-werkverkeer is hierbij nog altijd reëel. Een volledige vergoeding van de reistijd is niet op zijn plaats, omdat reistijd zich onderscheidt van feitelijke werktijd in die zin dat de werknemer een redelijke mate van vrijheid heeft tijdens de reistijd die anders is dan wanneer hij feitelijk zijn werkzaamheden bij de klant uitvoert. Bovendien zou een volledige vergoeding

¹ HvJ EU 10 september 2015, zaaknr. C-266/14

een ongerechtvaardigd onderscheid opleveren ten opzichte van werknemers met een vaste standplaats, die in hun eigen tijd van en naar hun werk (en soms ook van hun huis naar een klant) moeten reizen. Bovendien zal, in ieder geval gevoelsmatig, een deel van de reistijd van de ambulante werknemers worden gezien als woon-werkverkeer. Deze argumenten geven voldoende aanleiding om reistijd anders te belonen dan daadwerkelijke werktijd. De Arbeidstijdenrichtlijn staat niet in de weg aan deze of een andere afspraak waarbij de reistijd van de werknemer anders wordt beloond dan de periode van daadwerkelijke arbeidsprestatie.²

Gevolgen voor de WENb-cao's en WWb cao

Het Tyco arrest vergt aanpassing van de WENb-cao's en WWb cao. Wij streven ernaar deze aanpassingen zo snel mogelijk te realiseren samen met de vakbonden. Zo lang de cao's niet zijn aangepast en niet in overeenstemming zijn met de Arbeidstijdenrichtlijn, Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit, gaat deze regelgeving voor op de cao. Om te voorkomen dat de Arbeidstijdenwet wordt overtreden, is het voor u belangrijk te weten op welke punten de cao aanpassing behoeft. Dit is ook relevant voor de onderhandelingsdelegaties van de diverse sectoren.

De cao's van WENb en WWb kennen de definities werktijd en reistijd. Nu reistijd voor ambulante werknemers meetelt als arbeidstijd, zou het begrip arbeidstijd (in de zin van de ATW) in de cao gedefinieerd kunnen worden als werktijd + reistijd voor ambulanten.

Cao WWb 2012-2014

- Artikel 4.4.1 Werktijdenregeling
Zo nodig op bedrijfsniveau aan te passen
- Artikel 9.2 Mobiel werken
Aanpassing van bullets 1,3 en 4, nu werktijd (in de zin van arbeidstijd) op grond van het Tyco arrest voor degenen die mobiel werken in de zin van de definitie van artikel 9.1 niet langer kan aanvangen op de aankomsttijd op de eerste werkplek. Het reizen van huis naar een wisselende werkplek behoort al direct tot werktijd en niet pas indien en voor zover de reistijd meer bedraagt van één uur per dag.
- Ook artikel 9.3 moet worden aangepast, in het verlengde van artikel 9.2.

Cao NWb

- Artikel 3.2.4 Werken van huis uit
Lid 2 moet worden verwijderd, nu hier staat dat de werktijd begint bij aankomst op de eerste werkplek.
In lid 3 is een compensatie voor de tijd boven een uur opgenomen in het geval van reistijd van huis naar de eerste werkplek. Deze afspraak kan worden gehandhaafd.

Cao PLb

- In hoofdstuk 5, Werktijd en arbeidsduur zijn afspraken neergelegd die buiten werking treden in het geval van een bedrijfscao met afwijkende afspraken op dit terrein. Zoals steeds zullen ook de bedrijfsregelingen zo nodig moeten worden aangepast.
- Artikel 5.4 Werken van huis uit
Lid 2 moet worden verwijderd nu het begin van de werktijd in dit geval als de aankomsttijd op de eerste werkplek wordt gezien.

Cao Kabel & Telecom

In deze cao zijn werkplek en mobiliteit onderwerpen die voornamelijk in de bedrijfsregelingen zijn vastgelegd. De bedrijfsregelingen moeten worden gecheckt.

- Paragraaf 6. Binnen de ondernemingen van de leden wordt in overleg met de ondernemingsraad een werktijdenregeling vastgesteld waarbij onder meer wordt rekening gehouden met de Arbeidstijdenwet. De leden zullen hierbij rekening moeten houden met de in de Arbeidstijdenwet genoemde gemiddelden.

Cao Afval & Milieu (Proces en services)

- Artikel 2.9 standplaats/woonplaats

² Vorel-arrest HvJ EU 11 januari 2007, zaaknr. C-437/05

Strikt genomen kan op grond van dit artikel ook de woning van de ambulante werknemers als standplaats worden beschouwd in het geval de werknemer daaruit als regel zijn werkzaamheden een aanvang doet nemen. Als dit niet gewenst is heeft het artikel aanpassing.

- Bijlage 11 bij de cao bevat een samenvatting van de ATW-normen. Daarin volgt een opsomming van de Europese en Nederlandse wet- en regelgeving.

Conclusie

De cao's moeten worden aangepast omdat (een deel van) de woon-werkreistijd van ambulante werknemers nu niet wordt aangemerkt als arbeidstijd in de zin van de Arbeidstijdenwet, waardoor het risico bestaat op overschrijding van de Arbeidstijdenwet. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het inroosteren. Mogelijk stellen de vakbonden zich op het standpunt dat reistijd hierdoor moet worden beloond als onderdeel van de bedongen arbeid. Het Tyco-arrest gaat echter uitsluitend over de definitie van arbeidstijd in de zin van de Arbeidstijdenrichtlijn (en daarmee de Nederlandse Arbeidstijdenwet) en gaat niet over de beloning van die arbeidstijd. WENb en WWb zien in het Tyco arrest geen aanleiding tot wijziging van de bestaande afspraken, waarbij woon-werk reistijd > 1 uur in tijd aan ambulante werknemers wordt vergoed.

Contactpersonen:

Anneroos Benhadi-Scheepers abenhadi@wenb.nl & Irma Visser ivisser@wenb.nl